עין משפט נר מצוה

כו א ב מיי' פי"ד מהל' מלוה הל' ו סמג עשין סד טוש"ע ח"מ סי' עח סעיף ו:

כז ג מיי' שם סמג עשין לד טוש"ע ח"מ סי' קח סעיף יז:

כח ד ה מיי' שם סמג שם טוש"ע ח"מ סי' עח סעיף ו:

מקבץ
חידושי הר"ן
חידושי הרשב"א
נסיונות לפיין מסקנא
דחיות

מסורת הש"ס

א) [גי' פערוך בפרק סף ד' פסא ופפא פי' כל מדבן ומדבן דמיניה הא]: ב) [נקמן לג. גיטין לד.]: בתובות פז.: ג) [ועי' חוקה וכו' מה שהניחו בנ"ע]: ד) [קדושין סד: וש"נ]: ה) [ל"ל כפרים]:

כי היכי דלא ליטרדן המבחזקת שנתן עד שיביא ראיה שלא נתן היכי דמי אילימא דאמר ליה פרעתיך בזמני פשיטא בחזקת שנתן אלא לאו דאמר ליה פרעתיך בתוך זמני אלמא עביד אינש דפרעיה בתוך זמניה שאני הבא דכל א) שפא ושפא זימניה הוא ת"ש בחזקת שלא נתן עד שיביא ראיה שנתן היכי דמי אילימא דאמר ליה "פרעתיך בזמני" אמאי לא אלא לאו דאמר ליה פרעתיך בתוך זמני אלמא לא עביד אינש דפרע בגו זימניה, שאני הבא דאמר מי יימר דמחייבו לי רבנן דהולכתא כר"ל ואפילו מיתמי עבדי כאביי ורבא, מר בר רב אשי עבד כר"ל ואע"ג ב) דאמר מר הבא ליפרע מנכסי יתומים לא יפרע אלא בשבועה, חזקה לא עביד אינש דפרע בגו זימניה. איבעיא להו תבעו לאחר זמן ואמר לו פרעתיך בתוך זמני מהו: ג) מי אמרינן במקום חזקה (ו) (אמרינן) ד) מה לי לשקר

אמר רבינו גרשום

כי היכי דלא ליטרדן. שלא יתבעו בזמנו: אילימא בזמנו. בשעת השלמת ד' אמות דנאמן דמי איכא למאן דאמר דבזמנו לא הוי נאמן: אלא בתוך זמנו. קודם השלמת ד' אמות ואם"ה קתני דנאמן דבחזקת שנתן הוא אלמא עביד אינש דפרע בגו זימניה ותיובתא דריש לקיש. אמר לך ריש לקיש בעלמא אימא לך דלא עביד אינש דפרע בגו זימניה ושאני הכא גבי כותל אמאי נאמן דליבא תוך זמנו דכל שעה ושעה כל דיסום ודיסום שבנה זמנו הוא לסייע ומש"ה נאמן: ת"ש סמיפא. הא סיפא קשיא לאביי ורבא אמרי לך אביי ורבא בעלמא אימא לך דעביד אינש דפרע בגו זימניה ושאני הכא גבי סמך לו כותל דמש"ה אינו נאמן כי מעין דפרע חלקי קודם שסמך ב) דאמרי' ליה איסר אמר סבר ברעתו הואיל ואינו חייב עכשיו לסייע בהגבהה למה ליה למיתן ליה מי יימר דמחייבי (ליה) [לי'] רבנן למיתן כשאסמך הכותל ומשום האי סברא לא יהיב ליה מידי ואי מעין דיהיב אינו נאמן: ואמרי' מיתמי. שאם מעין אחד לחבירו פרעתיך תוך זמנו ומת והניח יתומים חייבין ז' יתומין לשלם דלא יבלו למטען שמעון מאבינו שאמר שפרע לו בתוך זמנו ואע"ג דאמרי' הבא ליפרע מנכסי יתומים אע"פ שיש לו שפר לא יפרע אלא בשבועה דאמרי' אלו הוה אבוהן קיים הוה מפיק שובר ופרע ליה לשפרא אפ"ה דמתמרינן כל כך בנכסי יתומי אפ"ה אי אמר אבוהן לבעל חובו פרעתיך בתוך זמנו ומת מנבי מיתמי: מה לי לשקר במקום חזקה. כלומר הואיל ויכול הוא לטעון לפטור עצמו ולומר שפרע בזמנו כ) בחזקה דאדם פורע בזמנו והואיל ויכול לפטור עצמו בזמנו ואמר תוך זמנו אמרי' מה לי לשקר:

ז) [נראה דל"ל דאמרי' ליה דודאי אמר וסבר בדעתו כוותיל וכו'] . כ) [תוס' ל"ל שפרע בזמנו אמרינן מה לו לשקר ונאמן לטעון שפרע תוך זמנו ואף שהוא נגד החזקה לחדם פורע בזמנו והואיל ויכול לטעון עצמו ולומר שפרע בזמנו] .

הגהות הב"ח

(ו) גם' במקום חזקה מה לי כל"ל ומיהם אמרי' נמתק: (ב) תוס' ד"ה כי היכי וכו' זמנו מניגא מת כאלו כתוב: (ג) ר"ה ואפי' וכו' תוך זמנו (ברב ספא דמפרש וכו' ואפילו לרב הונא ברייה דרב יהושע וכו': (ד) בא"ר עדות נתיי כאלו נמי מנים לנמיר: * מאחר שפסקה הגאון בדעתו תוך זמנו אינו נאמן (חקקה אין אדם פורע תוך זמנו מה דין אין אינו אומן כך המנו

[ל"ל דקידושין פרק]

מילימא דמ"ל פרעתיך בזמני. כשהשלמת את גוכה ארבע אמות: פשיטא. דנאמן שהרי זו טענת מנה לי בידך והלה אומר אין לך בידי כלום: אלא לאו דאמר ליה פרעתיך בתוך זמני. קודם שהשלמת לארבע אמות: ת"ש. מסיפא בחזקת שלא נתן כו': מילימא דמ"ל פרעתיך בזמני. כשגמרתי את כותלי וידעתי כמה נתחייבתי לסייע בהגבהתך: מי יימר דמחייבו לי רבנן. הילכך אפילו אמר פרעתיך בזמני לא מהימן: ואפילו מיתמי. אם מת הלוה בתוך זמנו נוכה חובו מן היתומים בלא שבועה ולא חייבין דילמא פרעיה: מה לי לשקר. לי בעי אמר ליה פרעתיך בזמני הילכך כי א"ל נמי פרעתיך בתוך זמני נאמן בשבועה: לו

(ו) גם' במקום חזקה מה לי כל"ל ומיהם אמרי' נמתק: (ב) תוס' ד"ה כי היכי וכו' זמנו מגיגא מת כאלו כתוב: (ג) ר"ה ואפי' וכו' תוך זמנו (ברב ספא דמפרש וכו' ואפילו לרב הונא ברייה דרב יהושע וכו': (ד) בא"ר עדות נתיי כאלו נמי מנים לנמיר: * מאחר שפסקה הגאון בדעתו תוך זמנו אינו נאמן (חקקה אין אדם פורע תוך זמנו מה דין אין אינו אומן כך המנו

כי היכי דלא ליטרדן. שלא יתבעו בזמנו: אילימא בזמנו. בשעת השלמת ד' אמות דנאמן דמי איכא למאן דאמר דבזמנו לא הוי נאמן: אלא בתוך זמנו. קודם השלמת ד' אמות ואם"ה קתני דנאמן דבחזקת שנתן הוא אלמא עביד אינש דפרע בגו זימניה ותיובתא דריש לקיש. אמר לך ריש לקיש בעלמא אימא לך דלא עביד אינש דפרע בגו זימניה ושאני הכא גבי סמך לו כותל דמש"ה אינו נאמן כי מעין דפרע חלקי קודם שסמך ב) דאמרי' ליה איסר אמר סבר ברעתו הואיל ואינו חייב עכשיו לסייע בהגבהה למה ליה למיתן ליה מי יימר דמחייבי (ליה) [לי'] רבנן למיתן כשאסמך הכותל ומשום האי סברא לא יהיב ליה מידי ואי מעין דיהיב אינו נאמן: ואמרי' מיתמי. שאם מעין אחד לחבירו פרעתיך תוך זמנו ומת והניח יתומים חייבין ז' יתומין לשלם דלא יבלו למטען שמעון מאבינו שאמר שפרע לו בתוך זמנו ואע"ג דאמרי' הבא ליפרע מנכסי יתומים אע"פ שיש לו שפר לא יפרע אלא בשבועה דאמרי' אלו הוה אבוהן קיים הוה מפיק שובר ופרע ליה לשפרא אפ"ה דמתמרינן כל כך בנכסי יתומי אפ"ה אי אמר אבוהן לבעל חובו פרעתיך בתוך זמנו ומת מנבי מיתמי: מה לי לשקר במקום חזקה. כלומר הואיל ויכול הוא לטעון לפטור עצמו ולומר שפרע בזמנו כ) בחזקה דאדם פורע בזמנו והואיל ויכול לפטור עצמו בזמנו ואמר תוך זמנו אמרי' מה לי לשקר:

ז) [נראה דל"ל דאמרי' ליה דודאי אמר וסבר בדעתו כוותיל וכו'] . כ) [תוס' ל"ל שפרע בזמנו אמרינן מה לו לשקר ונאמן לטעון שפרע תוך זמנו ואף שהוא נגד החזקה לחדם פורע בזמנו והואיל ויכול לטעון עצמו ולומר שפרע בזמנו] .

מילימא דמ"ל פרעתיך בזמני. כשהשלמת את גוכה ארבע אמות: פשיטא. דנאמן שהרי זו טענת מנה לי בידך והלה אומר אין לך בידי כלום: אלא לאו דאמר ליה פרעתיך בתוך זמני. קודם שהשלמת לארבע אמות: ת"ש. מסיפא בחזקת שלא נתן כו': מילימא דמ"ל פרעתיך בזמני. כשגמרתי את כותלי וידעתי כמה נתחייבתי לסייע בהגבהתך: מי יימר דמחייבו לי רבנן. הילכך אפילו אמר פרעתיך בזמני לא מהימן: ואפילו מיתמי. אם מת הלוה בתוך זמנו נוכה חובו מן היתומים בלא שבועה ולא חייבין דילמא פרעיה: מה לי לשקר. לי בעי אמר ליה פרעתיך בזמני הילכך כי א"ל נמי פרעתיך בתוך זמני נאמן בשבועה: לו

[ל"ל דקידושין פרק]